

УДК 347.77.053

О.С. КЛИМЕНКО, студент, НТУ «ХП», Харків
С.І. ВІХЛЯЄВА, к.е.н., доц., НТУ «ХП», Харків

ПРОСТА НЕ ВИНЯТКОВА ЛІЦЕНЗІЯ ЯК ОДИН З ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ

Були розглянуті проблеми діяльності міжнародних корпорацій з точки зору ліцензійних договорів на основі простої не виняткової ліцензії. Також було розглянуто ряд специфічних ознак для класифікації міжнародних корпорацій. Було освітлено поняття експорту ліцензій і особливостей ліцензійного договору, ліцензійної діяльності як перспективного виду діяльності для покращення положення міжнародної корпорації на міжнародній арені.

The problems of activity of international corporations of s point of view of contracts of licences were considered on the basis of simple not exceptional license. The row of specific signs was also considered for classification of international corporations. The concept of export of licenses and features of licence contract, licensed activity was lighted up as a perspective type of activity for the improvement of position of international corporation in the international arena.

Ключові слова: проста ліцензія, міжнародна корпорація, ефективність, використання ліцензій, конкурентоздатність.

Вступ. Міжнародна торгівля ліцензіями і "ноу-хау" є основною формою науково - технічного обміну між країнами та грає все зростаючу роль із зарубіжними інвестиціями і експортом наукоємкої продукції. Аналіз світової практики свідчить, що однією з причин швидкого розвитку ліцензійної торгівлі є істотне підвищення її прибутковості. В результаті бурхливого зростання міжнародної торгівлі ліцензіями і патентами і неліцензійними "ноу-хау" сформувався специфічний ринок зі своїми особливостями і закономірностями. В зв'язку з цим тема ліцензійної торгівлі стає дуже актуальна в світі, і окремо для кожної країни.

Метою даної статті є дослідження проблеми діяльності міжнародних корпорацій з погляду ліцензійних договорів на основі простої невиняткової ліцензії.

Постановка завдання. обґрунтування ефективності застосування простій невинятковій ліцензії для зміцнення положення і впливу міжнародних корпорацій на ринках на яких вони представлені дочірніми компаніями, філіалами або ж своїми партнерами.

Методологія. під час дослідження були використані загальнонаукові методи для розгляду таких визначень як: міжнародний, корпорація, ліцензія і

ін. в розрізі сучасних проблем в галузі міжнародної співпраці і кооперації а також галузі трансферу технологій.

Процеси транснаціоналізації виробництва і капіталу, виразом яких стали міжнародні корпорації, є основою і рушійною силою глобалізації світової економіки. Будучи провідним чинником глобалізації економіки, міжнародні корпорації розміщують окремі частини і стадії відтворювальних процесів на території різних країн. Вони є найбільш могутньою частиною корпоративного бізнесу, діють в міжнародних масштабах і грають провідну роль в зміцненні міжнародних зв'язків. Через структури міжнародних корпорацій проходять фінансові і товарні потоки, що визначають розвиток світового господарства.

Виникнення міжнародних корпорацій є закономірним результатом розвитку світової економіки і міжнародних економічних відносин, з одного боку, і могутнім чинником їх розвитку, з іншою.

З погляду міжнародного права, відмітними ознаками багатонаціональних корпорацій є:

- наявність багатонаціонального акціонерного капіталу;
- існування багатонаціонального керівного центру;
- комплектування адміністрації іноземних філіалів кадрами, що знають місцеві умови.

Транснаціональні корпорації мають ряд специфічних рис, а саме:

- є активними учасниками міжнародного розподілу праці і сприяють його розвитку;
- рух капіталів транснаціональних корпорацій, як правило, відбувається незалежно від процесів, що відбуваються в країні базування корпорації;
- встановлюють систему міжнародного виробництва, засновану на розміщенні філіалів, дочірніх компаній, відділень по багатьом країнам світу;
- володіють господарськими одиницями в двох і більш країнах, незалежно від їх юридичної форми і поля діяльності.

Міжнародні корпорації проводять операцій в рамках системи ухвалення рішень, що дозволяє проводити узгоджену політику і здійснювати загальну стратегію через один керівний центр.

Окремі одиниці зв'язані за допомогою власності або яким-небудь іншим чином так, що одна або більш з них можуть мати значний вплив на діяльність інших і, зокрема, ділити знання, ресурси і відповідальність з іншими.

Таким чином, можна сказати, що міжнародні корпорації зобов'язані мати

дочірні компанії, щоб потрапляти під класифікацію.

З цього виходить, що сукупний позитивний потенціал взаємовигідних довгострокових ділових відносин між головною фірмою і її зарубіжними філіалами витікає з розвитку системи взаємних поставок, що забезпечують економію транспортних витрат, налагодження загальної збутової мережі на основі вертикальних зв'язків, обміну фінансовими, кадровими, інформаційними ресурсами в рамках загальної стратегії розвитку і системи управління, гармонізації внутрішньокорпоративних цін і трудових відносин на основі і в цілях розумної диференціації доходів компанії.

Результати дослідження. Орієнтування на розширення збуту за кордоном відображає послідовне доповнення історично і логічно першої форми інтернаціоналізації — товарного експорту новими формами міжнародної підприємницької діяльності — експортом ліцензій, торгової марки, прямими зарубіжними інвестиціями.

Експорт ліцензій є невід'ємною частиною діяльності міжнародної корпорації і є ліцензійним договором що укладається між міжнародною фірмою (далі ліцензіар) і дочернім підприємством або компанією партнером (далі ліцензіат).

За ліцензійним договором патентовласник (ліцензіар) зобов'язується надати право на використання об'єкту промислової власності, що охороняється, в об'ємі, передбаченому договором, іншій особі (ліцензіату). Останній приймає на себе обов'язки вносити ліцензіару обумовлені договором платежі і здійснює інші дії, передбачені договором.

Головна особливість ліцензійної операції полягає в тому, що ліцензіар передає ліцензіату нематеріальний об'єкт - технічне рішення або товарний знак. При звичайній товарній операції у випадку, якщо партнер виявляє, що товар не має якості, яка обмовлялася в умовах контракту, він може зажадати заміни товару. Продавець може наполягти на поверненні товару покупцем, якщо він порушує, наприклад, умови про платіж.

Ліцензійна операція в цьому відношенні не має нічого спільного з контрактом про імпорт і експорт товарів. За ліцензією покупець набуває технічної документації. І лише, якщо з яких-небудь причин ліцензійний договір був розірваний сторонами достроково, ліцензіат зобов'язаний повернути ліцензіару технічну документацію і припинити використання викладених в ній технічних рішень. Більш того, він не має права розголошувати конфіденційні відомості, отримані від ліцензіара, передавати інформацію про винаходи і ноу-хау третім особам.

Другою особливістю ліцензійної операції є збереження права власності на предмет угоди за ліцензіаром.

У світовій практиці право власності на винахід закріплюється видачею на нього патенту (то ж відноситься до корисних моделей). Патент протягом всього терміну його дії закріплює за його власником монопольне право виготовляти, застосовувати, ввозити, пропонувати до продажу продукцію, що містить запатентований винахід. Це відноситься і до способу, що охороняється патентом. У більшості країн, у тому числі і в Україні і ін. країнах колишнього СНД патентна охорона способу отримання продукту розповсюджується і на продукт, безпосередньо отриманий цим способом (непряма охорона). Виняткове право на винахід дозволяє власникові патенту не допускати якого-небудь використання винаходу, що належить йому, без його дозволу. Аналогічні права мають власники промислових зразків і товарних знаків.

Будучи власником винаходу, корисної моделі, промислового зразка або товарного знаку, ліцензіар строго регламентує права ліцензіата по використанню об'єкту промислової власності, який є об'єктом Ліцензійної угоди. Це детально фіксується у всіх ліцензійних договорах. По суті зміст ліцензійного договору зводиться до обмежувальних умов використання виняткового права ліцензіара і встановлення розміру платежів за таке використання.

При цьому ліцензіар, надаючи ліцензіату право на використання об'єкту промислової власності, зберігає за собою всі права, що підтверджуються патентом, у тому числі і на надання ліцензій третім особам, так званих субліцензій. Слід відразу відзначити необхідність обережного підходу до продажу субліцензій.

Висновки. Таким чином можна зробити висновок що проста не виняткова ліцензія є дуже перспективним видом діяльності і веде до розширення сфер функціонування міжнародних корпорацій, створення здорової конкуренції, і збільшення прибутку компаній.

Список літератури: 1. Гольдштейн Г.Я. Инновационный менеджмент: Учебное пособие. Таганрог: Изд-во ТРТУ, 1998. 132с. 2. Инновационный менеджмент. Фатхутдинов Р.А. 6-е изд., испр. и доп. - СПб.: Питер, 2008. — 448 с. 3. Международный менеджмент. Учебник для вузов, Под ред. С. Э. Пивоварова, СПб: Издательство «Питер», 2000, 624. 4. Цыбулев П.Н. Оценка интеллектуальной собственности: Учебное пособие – К.: Ин-т интел. собств. и права, 2005. – 196 с. 5. Кириченко М. Деякі аспекти входження України у світову господарську систему // Економіка України.- 2006. - №7. - С.67-74 6. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини. Навч. посіб. - 5-те видання. - К.: Знання, 2004. - 406 с.

Подано до редакції 11.03.2010